

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Hirune Etxebarria Bastegieta

*Gernika-Lumo,
Bizkaia
(1923-2020)*

Aurkibidea

Biografia

[Foru Plazan](#) jaio zen, [Andra Maria](#) kaleko seigarren zenbakia zenean, [Frantseskale](#)ra ematen zuen eraikinean. Ama [Erdikokale](#)koa zuen eta aita Foruko Jauregizarrekoa "Jauzar". Amaren aldeko aitita, [Bastegieta](#) baserrikoa, bertsolaria zen. Oinarrizko ikasketak karmeldarren ikastetxean eta solfeoa Segundo Olaetaz ikasi zituen. Umetatik irakurri zuen euskaraz etxean zituzten liburuei esker. Gerora ere, berak dioten moduan, amaren altzoan aitagandik ikasitako hizkuntzaren irakasle izan zen gizarte etxean zein bere etxean antolatutako gau-eskoletan. Bonbardaketako bizipenak bizi-bizi mantendu ditu: aurretik [Sigertatxu](#)ko ur-depositoan ezkutatu zirenekoa, Forura joan eta handik ikusitakoak... Foruan hiru lekutan bizi ostean, herrira bueltatu eta aitak lan egiten zuen abarketa-lantegira joan ziren bizitzera estatuko etxeak egin arte. Sabino Arana aitaren laguna zen eta haren txartel pertsonalak ere beraien etxean erre ziren bonbaketan. GER-037 zinta HABEko "Alfabetatzerako Langaia. Bizkaieratik Baturantz" liburuaren prestaketarako 1985eko uztailean egin zitzaion elkarrizketa da.

Zintak

GER-037

- **Proiektua:** Alfabetatzerako Langaia. Bizkaieratik Baturantz
- **Elkarrizketatzailea(k):** Erkiaga, Josu
- **Data:** 1985-07-01
- **Iraupena:** 2 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

- **Emalea:** Aita Villasante Euskaltegia, Gernika-Lumoko

GER-105

- **Proiektua:** Gernika-Lumoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea - Zarrabeitia, Bittor
- **Data:** 2012-04-18
- **Iraupena:** 52 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiolea, Nerea

GER-106

- **Proiektua:** Gernika-Lumoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2012-04-18
- **Iraupena:** 22 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Gernikako bonbardaketaren ondorioak

- **Erref:** GER-037/001
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Ezin omen da kalkulatu Gernikan zenbat hil ziren. Itxarkundia, Itxasalde eta Loiola batailoiko gudariak egon ziren Gernikan. Ume asko erbestera joan ziren: Ameriketara, Ingalaterra, Errusiara...

Transkripzioa

Esin lei jjakin semat, gitxi gora bera be, semat il siren Gerniken, se ixen san gudarijiek atzeraskadie einde Durangon... edo or... Kalamuako frentea apurtute; eta egon siren emen iru batalloi: Itxarkundia, Itxasalde eta Loiolako gudarijiek. Da aren artien, ba, nor gelditxu sen Gerniken jainkoa lagun, iño 'pe estaki. Da bestie, nor etorri sen kanpotik abes, iño'pe estaki, semat falta diren euren etzietan, eurak jakingo dabe semat falta dauen baiña gurin estaki iñok, iños. Gerniken esta falta iños.

Gero, gernikarrak, falta diresenak, ba, lantzin bat agertzen da emen eta, ba, orduntxe jakitxen dogu ba... «Fulano il jjakun edo. Í. baitte... a ta ba, an gelditxu sen da estakigu eser edo». Batzuk Frantziera, beste batzuk Ingalterrara, beste batzuk Ameriketara, beste batzuk Rusiara. Ume artien be, ba, iñope estaki semat gelditxu siren. Orixe da gertatu sena emen tristeena.

Lengoan, nire lagune dao gaixorik eta, a ikustera etor siren beste lagun bi: nire lengusue bat eta beste bere lagun bat. Da esautze ba se «Au nor dosue ba?» «Au... Elixabeten nebie» «Ene! txikijjena?» <<Bai>>. Ba berrogetasak urtie ikusi barik eta arelakoak, ba asko daos emen. Ontxe agertu da beste bape, Pilar deritxona, ona Residentziara eta estakigu nundik ibilden bes eta ser egin daben bes da olakotan, ba, asko dago.

2. Foruen plazan jaioa

- **Erref:** GER-105/002
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:00:05. **Bukatu:** 00:02:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Udaletxe aurrean zegoen eraikinean jaio zen Hirune, Andra Maria kaleko 6. zenbakia zenean. Frantseskalegaz (gaur egun Azokakale) egiten zuen izkina etxeak, baina etxeak plazara, Foruen plazara, ematen zuen. inguru hura zelakoa zen azaltzen du. Bonbardaketan giltza baino ez zuten atera etxetik.

3. Eskola eta solfeoa

- **Erref:** GER-105/006
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:05:44. **Bukatu:** 00:07:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Eskolara 4 urtetatik gerratera arte joan zen. Eskola eta solfeoa biak ziren garrantzitsuak eta horretan ematen zuten eguna.

4. Euskarazko irakurgaiak

- **Erref:** GER-105/007
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:07:02. **Bukatu:** 00:09:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

<p>Hirunek umetatik irakurri du euskaraz: Xabier euskalduna eta Iñigo... ziren liburu horiek. Gerra aurretik hasi zen euskararen aldeko mugimendua: irakurgaiak, ikastola... Baina gerrak dena lorrindu zuen.</p>

5. Sigertatzuko ur deposituan babestuta

- **Erref:** GER-105/008
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:09:13. **Bukatu:** 00:12:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Bonbardaketa aurretik, kanpai-hotsak entzun zituztenean. Sigertatxuko ur depositura joan ziren. Han Galdakaoko herria erasotu zutela jakin zuten. Orduan, amak, Forurako joateko erabakia hartu zuen, aita hangoa baitzen.</p>
<p>

6. Bonbardaketa aurretik Forura

- **Erref:** GER-105/009
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:12:01. **Bukatu:** 00:13:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Antzinako pitxar batean esnea hartu eta Forurako bidea hartu zuten bonbardaketa aurretik. Aita Zimelaneko tabernatik abisatu zuten lantegira deituz. Inguru guztia metrailatu egiten zuten.

7. Errepideko azpiko babeslekua

- **Erref:** GER-105/010
- **Iraupena:** 0:03:28. **Hasi:** 00:13:46. **Bukatu:** 00:17:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bonbardaketa aurreik Forura joan ziren ihesi. Errepide azpian babeslekua zuten, galipot azpian. Eguna bertan pasatzen zuten, etxerako joan-etorrien artean. Bitartean, ez zekiten oso ondo zer ari zen pasatzen Gernikan.

8. Abioiei seinaleak egiten zizkien gizona

- **Erref:** GER-105/012
- **Iraupena:** 0:03:46. **Hasi:** 00:17:36. **Bukatu:** 00:21:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bonbardaketa egunean, Forura joan ziren babes bila. Handik behealdean gizon bat ikusi zuten, praka hutsean eta eskuan toalla bat zuela zegoen. Gizon hark bonbardaketarekin zerikusia zuela pentsatu zuen toallagaz seinaleak egin zituen-eta. Handik gutxira beste abioi batzuk etorri ziren. Bonbardaketa amaitu zenean, ez zioten Gernikara sartzen utzi ez baitzioten utzi. Dena galdu zuten bertan.

9. Aita Sabino Aranaren hurkoa zen

- **Erref:** GER-105/018

- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:29:20. **Bukatu:** 00:30:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Bere aita politikan sartuta zegoen. Sabino Aranaren hurkoa eta kolaboratzailea zen eta beraien etxean erre ziren Arana Goiriren txartel pertsonalak.

10. Foruko fusilamenduak

- **Erref:** GER-105/019
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:30:20. **Bukatu:** 00:31:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Foruan hiru gizon fusilatu zituzten, tartean sakristaua.

11. "Gernike geure herri politte ikusten" joan zirenekoa

- **Erref:** GER-105/022
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:33:29. **Bukatu:** 00:35:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gernika erre eta hiru urtetara bueltatu zen herrira, denek deseatzten zuten hori. Mairuek dena lorrindu zuten eta ezin izan zuten etxeetatik ezer jaso. Bilbo hartu eta hurrengo gunean joan ziren lehen aldiz Gernikara, "Gernike geure herri politte ikusten". Foruan leku desberdinetan bizi ostean bueltatu ziren behin betiko; Gernikara hurreratu ahala, pozez zorutzen zirela dio.

12. Bonbardaketa aurretik baserria jendez lepo

- **Erref:** GER-105/023
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:35:39. **Bukatu:** 00:37:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

Foruko Jauregizar "Jauzar" baserrian bonbardaketa aurreko egunetan egon ziren. 8 gudari ere egon ziren bertan. Horrenbeste pertsona zeuden etxean, bazkaltzeko 3 mahai jarri behar izaten zituztela. Ostean, beste hiru lekutan egon ziren Foruan bertan, Gernikara bueltatu aurretik.

13. Gudariak Gernikan

- **Erref:** GER-105/027
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:39:17. **Bukatu:** 00:40:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

San Klaran Loiola batailoia egon zen. Karmeldarren ikastetxean gurutze gorriko talde bat egon zen eta gero bertan jarri zuten basea. Merzedeen beste batzuk zeuden. Gernikan batailoi hauek egon ziren: Loiola, Itxarkundia, itxasalde...

14. 'Cara al Sol' Pasealekuko dantzaldietan

- **Erref:** GER-105/029
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:41:45. **Bukatu:** 00:42:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Gaztetan, Pasealekura joaten ziren dantzan egitera. Cara al Sol abestu behar zenean bandak musika aldatzen zuen eta beraiek Txorraburu aldera joaten ziren.</p>

15. Abarketa-lantegira bizitzen

- **Erref:** GER-105/032
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:44:49. **Bukatu:** 00:46:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Bizkaiko lantegiak » Busturialdeko lantegiak

Laburpena:

Bere aitzak abarketa-lantegian egiten zuen la, eta lana zuenez ez zuten arazorik izan aurrera egiteko. Lantegian bertan egon ziren bizitzen estatuko etxeetara joan arte. Estatuko etxeak aurrez izendatuta egoten ziren askorentzat: Guardia Zibilak, gaixoak... Eskaera egiteko ere beldurra zuten.

16. Soldadu batek eman zion koltxoia

- **Erref:** GER-105/034
- **Iraupena:** 0:03:49. **Hasi:** 00:46:58. **Bukatu:** 00:50:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Bonbardaketa ostean, Foruan egon ziren. Gernikara bueltatu zirenean, Foruko soldadu batek emandako koltxonetan egiten zuen lo, "Catre" batean. Hasiera batean amak ez zuen gura hura hartzerik zikin zegoelako-edo, baia beste ezer baino hobea ei zen. Errekan sartu zuten garbitzeko. "Catre" hori gero beste familia bati eman zion.

17. Goserik ez

- **Erref:** GER-105/036
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:50:58. **Bukatu:** 00:52:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerraostean, baserrietako eta dendetako jeneroagaz nahikoa izaten zuten; beraz, ez zuten goserik izan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-02-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com